

INTRODUCCIÓ

El llibre *Pensament polític als Països Catalans, 1714 – 2014* és una primera síntesi global de les idees i dels corrents polítics més influents als Països Catalans d'ençà del període modern. Fins ara hi havia monografies sobre determinats corrents concrets o miscel·lànies que agrupaven el pensament dels autors més significatius, però no hi havia una obra amb la voluntat sintètica de fer un repàs dels principals corrents polítics apareguts en el decurs d'un cicle cronològic llarg, que hem considerat que calia fer partir del segle XVIIè., on situem les arrels mateixes de la modernitat. S'ha volgut, doncs, omplir un buit i estimular els debats i els estudis sobre aquesta temàtica, per tal d'obrir noves línies de treball de cara a l'esdevenidor.

Els textos aquí reunits són el resultat del congrés “Pensament polític als Països Catalans: història i prospectiva”, celebrat a Lleida els dies 13,14 i 15 de setembre de 2006 i que constituïa el fruit reeixit de més de dos anys de treball previ. L'organització de la trobada va partir d'una iniciativa del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis i va comptar amb la col·laboració del Centre d'Història Contemporània i la Xarxa de Revistes de Pensament Contemporani en Llengua Catalana, així com de l'Institut Municipal d'Acció Cultural de l'Ajuntament de Lleida. L'acte es va inscriure dins les manifestacions pròpies de la Comissió Catalunya 2014.

L'elevada formació intel·lectual dels participants i llur pluralitat ideològica confereix a l'obra que teniu als dits un nivell cultural de primera categoria i un interès que depassa l'esfera dels especialistes. A part de la vàlua dels treballs presentats, però, la reunió va possibilitar extreure un seguit de conclusions que passem tot seguit a exposar. D'entrada, es va poder constatar que l'àmbit d'anàlisi, els territoris de cultura catalana, era coherent i ben operatiu. Adoptant una perspectiva nacionalment autocentrada en el conjunt divers dels Països Catalans no solament es poden raonar tesis interpretatives dels diferents fenòmens polítics que hi ha esdevingut sinó que es pot qüestionar el determinisme d'haver sempre d'adoptar una visió d'abast estatal per explicar-los.

En segon lloc el plantejament d'abordar l'estudi del pensament polític en la seva dimensió històrica també demostrà la seva efectivitat; tant pel que fa a l'hora de veure l'evolució històrica d'un determinat concepte com a l'hora d'enquadrar-lo en l'esdevenir històric d'una societat determinada. Pel que fa al primer aspecte, es revelà com a molt aclaridora

L'anàlisi de llarga durada (com fou el cas del republicanisme, les arrels del qual es començaren a definir durant els segles XVII i XVIII). Pel que fa al segon aspecte, es va poder aclarir quina fou la concreció que els grans corrents del pensament polític universal prengueren en els territoris catalans, tant des de la perspectiva de llur formulació teòrica, com de llur concreció en moviments polítics organitzats.

A més de les constatacions positives exposades, es realitzaren un seguit de recomanacions, sobretot d'ordre conceptual, que s'haurien de tenir ben presents de cara a futures manifestacions similars. Així, s'insistí en la necessitat de definir prèviament i de manera explícita els conceptes polítics utilitzats, donada l'amplitud de certs termes. És el cas, per exemple del concepte «liberal / liberalisme», que s'emprà a l'hora de parlar d'un «socialisme liberal» o fins i tot d'un «carlisme liberal». També s'hauria de ser més precís a l'hora d'explicitar si s'utilitza la terminologia pròpia d'una època determinada o si utilitzem una terminologia actualitzada.

Una altra de les qüestions que caldria tenir sempre en compte és la duplicitat que existeix, quan parlem de pensament polític, entre elaboració teòrica i concreció político-organitzativa. Que l'estudi d'una cosa no vagi en detriment de l'estudi de l'altra. Ens interessa tant saber quina és la gènesi ideològica d'un corrent determinat en l'àmbit de les idees com veure quin moviment polític ha generat i com ha evolucionat en la pràctica política de cada moment històric

Caldria poder abastar, de cara al futur, els períodes medieval i renaixentista, durant els quals el pensament polític català tingué una influència molt important, fins i tot en una dimensió internacional. Així mateix, caldria tenir presents, aquells pensadors polítics catalans (de tots els períodes històrics) que, de fora estant, han fet una aportació rellevant en l'àmbit dels Països Catalans o en el gran debat internacional de les idees polítiques. No es pot deixar de tenir en compte que la societat catalana ha estat sotmesa, fins i tot en la mateixa modernitat, a nombrosos exilis i migracions.

Finament, seria necessari també ampliar, encara més, el criteri pluridisciplinar que ja havia estat tingut en compte a l'hora d'organitzar aquest congrés. El pensament polític català, al llarg de la seva història, és molt més ric del que s'ha reconegut. Hi ha autors molt originals, de gran pes en la realitat política catalana (i alguns amb veritable repercussió internacional). Així mateix, històricament, el pensament polític català s'ha caracteritzat globalment per la

seva pluralitat i la seva modernitat. D'aquí que tots els principals corrents polítics de les societats pròximes més desenvolupades hi hagin estat presents (amb un notable grau d'adequació a la realitat catalana). Existeix, doncs, un llegat que cal preservar, estudiar més detalladament i divulgar, internament, a un públic més ampli i, exteriorment, arreu del món.

D'acord amb la conclusió que s'acaba d'exposar, caldria abordar, de manera decidida, la projecció al gran públic i a nivell internacional, d'aquest pensament polític tan original. En aquest sentit, seria imprescindible l'edició sistemàtica dels principals textos, tant en edicions de divulgació com en edicions científiques. Paral·lelament a l'edició d'aquesta mena de textos, caldria emprendre obres que fossin eines de divulgació i d'anàlisi d'aquest patrimoni, com per exemple, podria ser la confecció d'un *Diccionari de pensament polític català*.

Pel que fa més concretament a la divulgació internacional, caldria emprendre la traducció dels nostres textos fonamentals a l'anglès i a d'altres llengües, establir una relació directa amb aquelles institucions foranes que s'ocupin també de tractar sobre pensament polític i organitzar jornades bilaterals de discussió (com les ja realitzades entre Catalunya i el Quebec). Un pas determinat en aquesta línia seria organitzar pròximament unes «Jornades internacionals de pensament polític català». La dimensió internacional de les jornades proposades respondria a la necessitat d'evidenciar l'interès del pensament polític català per part dels estudiosos d'arreu del món i contribuiria, sens dubte, al seu prestigi a dins i a fora del propi país.

D'expectatives cara al futur se'n obren moltes, de moment aquests volums són el fruit dels primers passos donats per a dotar a la comunitat acadèmica i al conjunt de la societat dels Països Catalans d'eines que permetin interpretar la trajectòria del pensament polític autòcton en època contemporània.

Tarragona-Figueres, març del 2007

Jaume Renyer i Enric Pujol,
en nom del comitè científic del Congrés